

CENTRUL ROMÂN
DE POLITICI EUROPENE
CRPE
DEBATING EUROPE, PROVIDING EXPERTISE

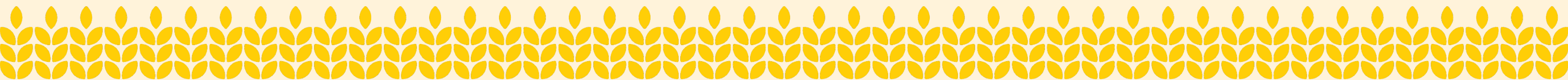
Situația cooperativelor agricole din România în anul 2023

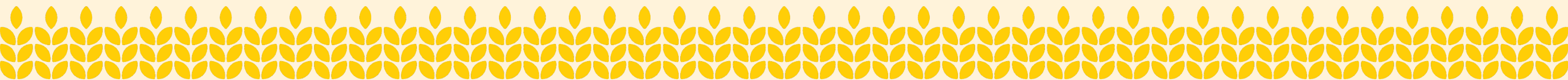
Despre proiect și cercetare

- Analiza de față este elaborată de către Centrul Român de Politici Europene (CRPE) în cadrul proiectului *“CoopNet 3.0”*, ca parte a unei inițiative continue de sprijinire a domeniului dezvoltării rurale în România de către **Romanian-American Foundation**.
- Proiectul COOPNET 3.0 este continuarea activității din ultimii 10 ani a consorțiului format din Centrul Român de Politici Europene (CRPE), Fundația Civitas pentru Societatea Civilă Cluj (Civitas) și Centrul de Mediere și Securitate Comunitară (CMSC), susținut financiar de Romanian-American Foundation. Viziunea acestui consorțiu este crearea unui ecosistem de cooperative care să susțină asocierea între fermieri și un sector agroalimentar consolidat, părți integrante ale dezvoltării rurale din România.
- În ultimii 10 ani, a avut loc o schimbare în percepția asupra cooperativelor din România. Asistăm la un interes mai mare din partea fermierilor de a se asocia, dar și din partea autorităților de a le susține activitatea. În această perioadă, numărul cooperativelor și impactul acestora asupra economiei a crescut constant. Totuși, în ciuda tuturor acestor tendințe pozitive, observăm că există anumite discrepanțe în ceea ce privește: 1) Formarea unui ecosistem de susținere a cooperativelor, dar și lipsa unor materiale adresate în mod specific cooperativelor; 2) Reprezentarea publică a intereselor sectorului, precum și inițierea și susținerea acțiunilor comune ale cooperativelor; 3) Sustenabilitatea sectorului - multe cooperative (care sunt practic întreprinderi nou înființate) reușesc cu greu să devină sustenabile.

Despre proiect și cercetare

- Încă din 2009, agricultura a reprezentat una dintre principalele noastre teme de interes. Echipa CRPE a implementat numeroase proiecte și programe în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale, a publicat peste 30 de rapoarte și cercetări pe teme precum asocierea fermierilor, accesul lor la finanțare, fiscalizarea agriculturii, învățământul profesional și tehnic agricol, consultanță agricolă etc, și a organizat numeroase dezbateri, consultări și conferințe cu actorii relevanți din domeniu.
- CRPE s-a implicat activ în dialogul cu autoritățile pentru dezvoltarea de politici publice în domeniul agriculturii. A fost parte a Comitetului Național de Coordonare a Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală (RNDR) pentru perioada de programare 2014-2020 și un membru activ pe platforma de consultare pentru dezvoltarea Planului Național Strategic (PNS) 2022-2027.
- Analiza de față este o primă etapă din seria de cercetări și analize pe care CRPE le va face în proiectul CoopNet. Pe lângă această analiză secundară de date, CRPE va mai realiza o 1) Cercetare cu privire la nevoile cooperativelor nou-înființate; un 2) Studiu de evaluare a PNDR 2014-2020 din perspectiva asocierii în agricultură și 3) Studiu privind rolul politicilor naționale și ale politicilor locale/regionale în dezvoltarea asociațiilor de fermieri și a cooperativelor agricole - o perspectivă comparativă cu alte țări din UE.

Despre proiect și cercetare

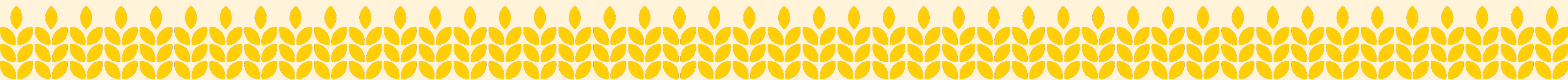
- Urmându-se metodologia primelor trei rapoarte lansate de CRPE în 2014, 2017 și 2020, analiza de față a avut la bază datele financiare ale cooperativelor agricole colectate de către Oficiul National al Registrului Comerțului, disponibile în primul trimestru al anului 2023. Prin analiza de față, am urmărit să înțelegem mai bine:

- 1) Evoluția numărului cooperativelor pe ani
- 2) Distribuția geografică a cooperativelor
- 3) Evoluția performanței financiare
- 4) Tendințele în ceea ce privește numărul de membri și salariați
- 5) Tendințele în ceea ce privește tipurile de cooperative, în funcție de tipul de membri.

- Pe lângă datele ONRC disponibile, am analizat și informațiile cuprinse în Planul Național Strategic 2023-2027 și cele din Recensământul general agricol.

Sursa datelor:

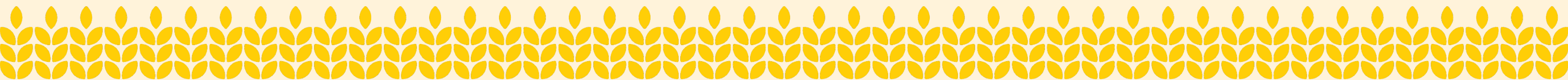
Oficiul National al Registrului Comerțului
Recensământul General Agricol 2020
Planul Național Strategic 2023-2027

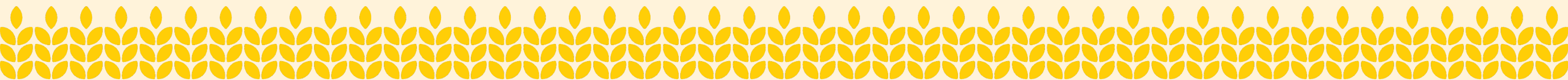
Cele mai importante rezultate

- În anul 2023, conform datelor oficiale, ONRC, existau 2620 cooperative agricole, din care 2526 încă erau în funcțiune. **Față de începutul anului 2020 (cercetarea anterioară), sectorul a crescut cu 70%.**
- După anul 2018, cu 267 cooperative înființate, cele mai multe până la acea dată într-un singur an, **în 2021 s-au înființat 778 de cooperative, un număr record.** Motivul ar putea fi facilitățile acordate cooperativelor agricole prin legile 21/2019 și 265/2020. În anul 2022, numărul noilor cooperative a scăzut la 176, iar în 2023, până la finalul anului, numărul total al cooperativelor nou înființate este posibil să rămână sub 200.
- O proporție mare din cooperative au ca obiect principal de activitate comerțul cu ridicata (35%), urmat de creșterea animalelor (16%) și cultivarea cerealelor (14%). 10% din cooperative au ca obiect principal de activitate – activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor).
- În ceea ce privește tipul cooperativei, **cele mai multe cooperative agricole sunt de gradul 2 – 1699, mixte (care au în componență și persoane juridice sau numai persoane juridice), iar cooperative de gradul 1 sunt 827 - cooperative care au în componență numai persoane fizice.** Lucrurile s-au schimbat față de ultima cercetare din 2020, când situația era inversă, existau mai multe cooperative de grad 1 decât cooperative de grad 2 (63% vs. 37%). Această evoluție poate fi explicată printr-un cumul de factori, precum trendul de consolidare a unei agriculturi de mijloc, comerciale, în România (conform rezultatelor Recensământului General Agricol din 2020 existau 2,88 milioane de exploatații agricole înregistrate, cu aproape 1 milion mai puține decât la anteriorul recensământ din 2010, iar nr. de exploatații fără personalitate juridică a scăzut cu 25,3%), schimbările legislative și facilitățile fiscale acordate post-2016 cooperativelor agricole și membrilor cooperatori.

Cele mai importante rezultate

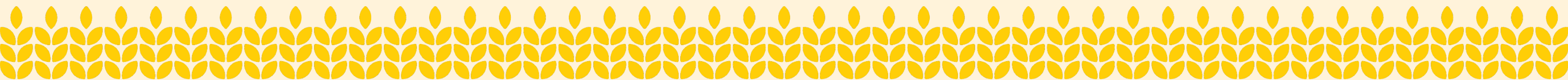
- **Cooperativele continuă să aibă un număr redus de membri pe cooperativă**, indiferent de tipul cooperativei (de gradul 1 sau 2), numărul mediu de membri fiind de 9. Acesta este o etapă normală în procesul de dezvoltare a unui sector cooperatist – înființarea de entități cu nr. redus de membri, atomizate. Însă în etapa de consolidare este necesar să se creeze premisele extinderii pe orizontală a cooperativelor din perspectiva numărului de membri, a creșterea capacității entităților asociative de a deservi (prin instrumentele tipice) un număr mai mare de fermieri.
- **În total, în anul 2023, cooperativele au reușit să atragă 22.934 de membri, indiferent de statutul lor – persoane fizice sau juridice.** Dintre aceștia, 13431 erau persoane fizice, 9503 erau persoane juridice.
- **În 2020, cooperativele agricole aveau aproximativ 15.500 membri, din care 5.000 membri persoane juridice.** Dat fiind că numărul exploatațiilor agricole cu personalitate juridică a fost de cca. 25 mii în 2020, conform Recensământului Agricol, putem concluziona ca **20% din fermierii “profesioniști” ai României în acel an făceau parte din cooperative, lucru care denotă capacitatea acestei forme de organizare de a susține/atrage creșterea și dezvoltarea unei agriculturi de mijloc în România.**
- **În ceea ce privește numărul de salariați, din datele disponibile, fluctuațiile de personal sunt mici în cooperative, cele mai multe dintre ele menținând un numărul de angajați constant.** Cele mai multe dintre cooperativele care au raportat acest aspect au un singur salariat. Cu toate acestea, media aferentă cooperativelor care au raportat este de 3 salariați. Această medie a crescut deoarece există cooperative foarte mari cu un număr mare de angajați. Indiferent de mărimea cooperativelor, puține dintre ele sunt pe un trend negativ, de a renunța la o parte din angajați.

Cele mai importante rezultate

- Indiferent de numărul de cooperative înființate anual, **proporția celor care depun bilanț la sfârșitul anului fiscal rămâne constantă – puțin peste jumătate din cooperativele aflate în funcțiune reușesc să depună și bilanț.** Deci în România la finalul lui 2022 existau mai puțin de 1300 de cooperative efectiv active economic (care au depus bilanț în acel an).
- În 2023, cifra de afaceri cumulată a celor 1235 de cooperative care au depus bilanțul în 2022 a fost de aprox. 4.26 mld RON. Suma este în creștere de la an la an, în 2021 fiind de aprox. 2.95 mld RON, iar în 2020 de aprox. 1.6 mld RON. Multe cooperative, mai mult de un sfert în 2022 și mai mult de o treime în 2021, deși au depus bilanțul, nu au datele privind cifra de afaceri disponibilă.
- În 2022, 54 de cooperative au avut cifra de afaceri 0 (deși au depus bilanț, nu au avut activitate economică). O mare parte – 317 - din CA care au depus bilanț nu au oferit date financiare legată de cifra de afaceri. 23% dintre cooperative au o cifră de afaceri sub 10.000 euro, iar alte 24% de cooperative au cifra de afaceri între 10.000 și 100.000 euro. **Se constată că proporția cooperativelor cu cifra de afaceri mare (din cea de-a treia categorie enunțată anterior) este în continuă creștere, în anul 2020 fiind de 39%, în 2021 de 45%, iar în anul 2022 de 53%.**
- În 2022, 339 de cooperative au raportat pierdere, iar aproape 748 au raportat un profit cumulat de aproape 128 mil RON (aprox. 25.5 mil. EUR), în creștere față de anii trecuți.
- În ceea ce privește cota de piață a cooperativelor agricole, aceasta crește de la an la an, în funcție de sectorul agricol. **Dacă în 2020 cota de piață a cooperativelor era de 2%, în 2022 aceasta s-a dublat și a ajuns la 4%.**

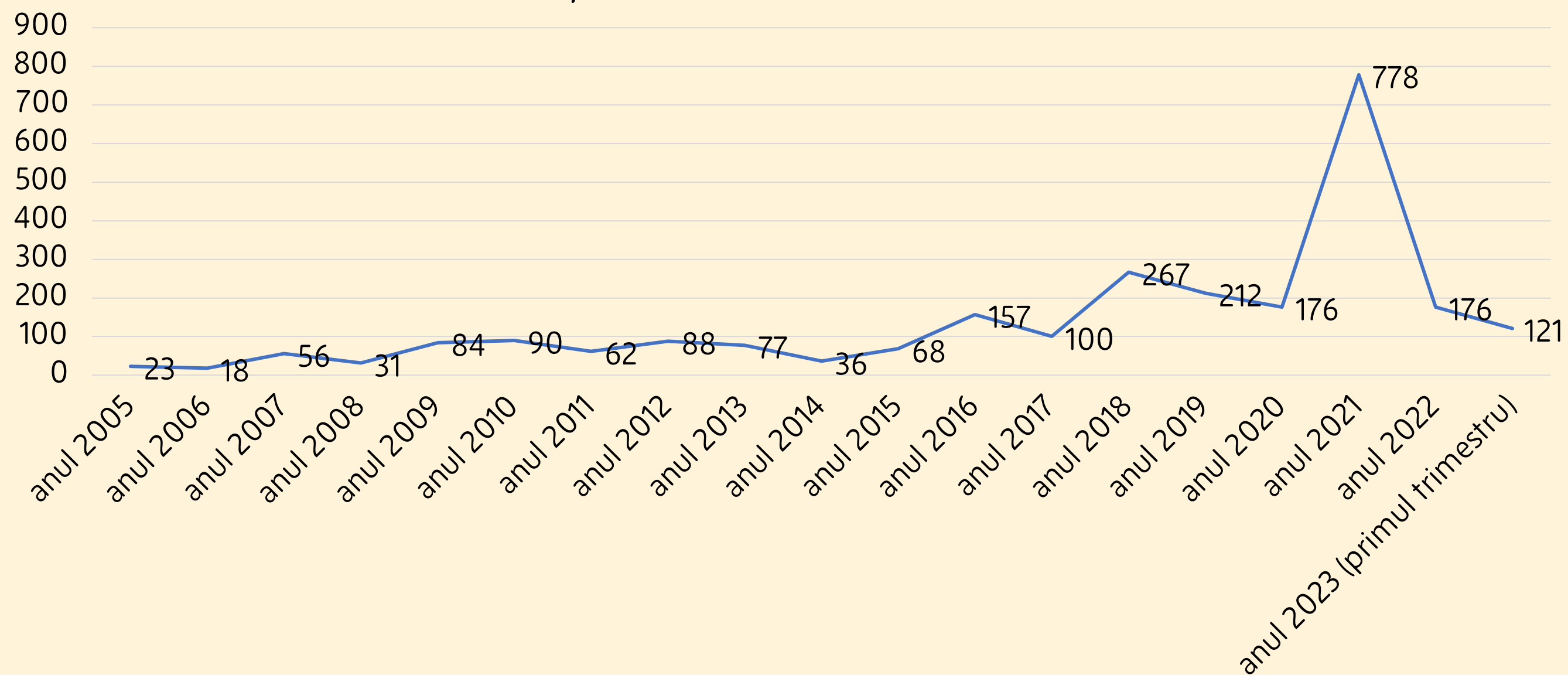
Evoluția cooperativelor pe ani, 2017-2020-2023

Evoluția numărului de cooperative agricole înființate pe ani, N=2620 înființate din 2005 până în 2023

Evoluție 2005 – 2023 (cifre absolute)

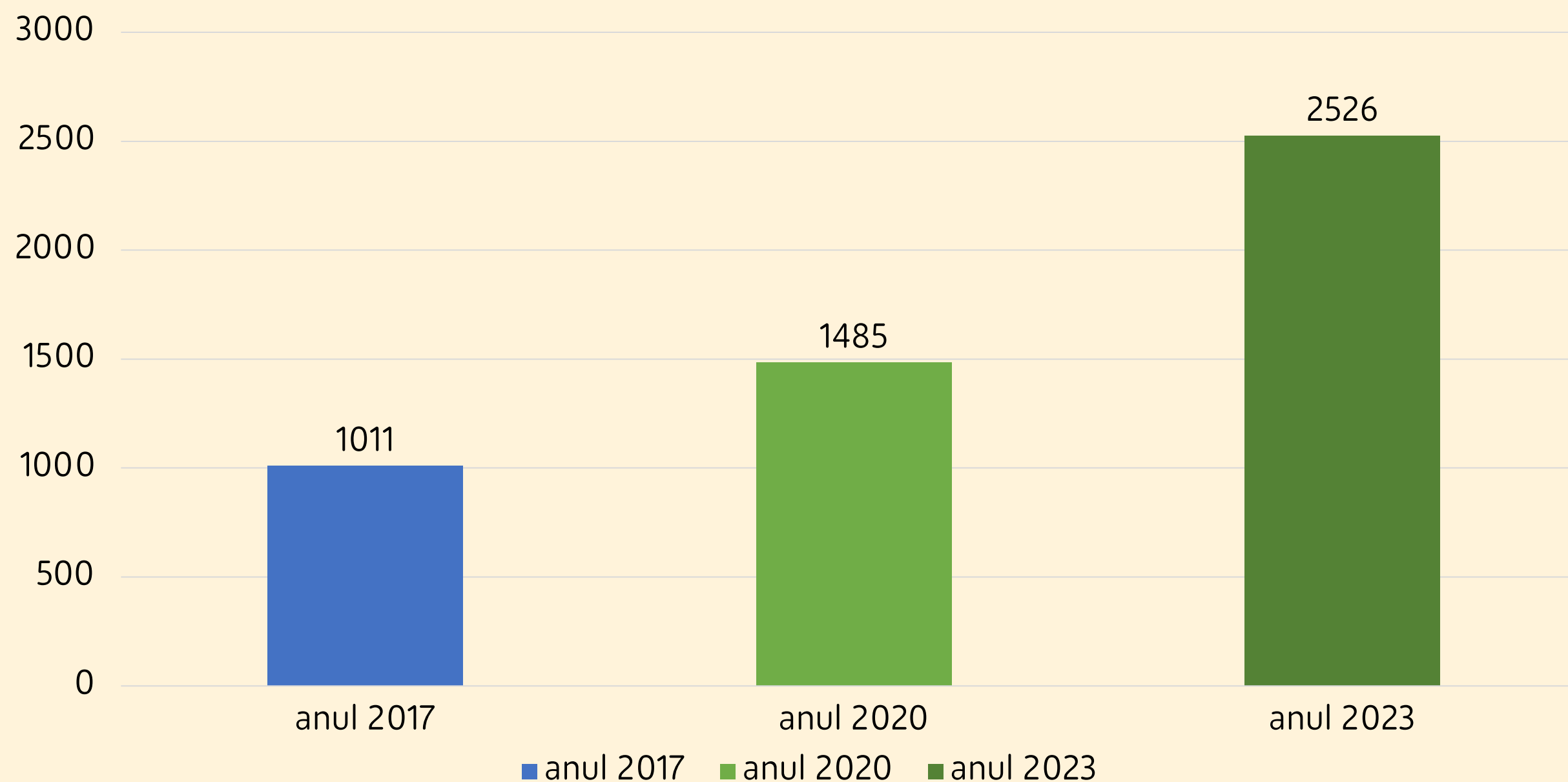

După anul 2018 cu 267 cooperative înființate, cele mai multe până la acea dată, în 2021 s-au înființat 778 CA, un număr record.

În anul 2022, numărul noilor cooperative a scăzut la 176, iar **în 2023 numărul total al cooperativelor nou-înființate este posibil să rămână sub 200.**

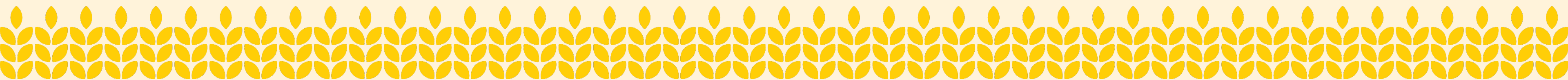

Evoluția numărului de cooperative 2017-2023 - cifre absolute (cooperative aflate în funcțiune la data respectivă)

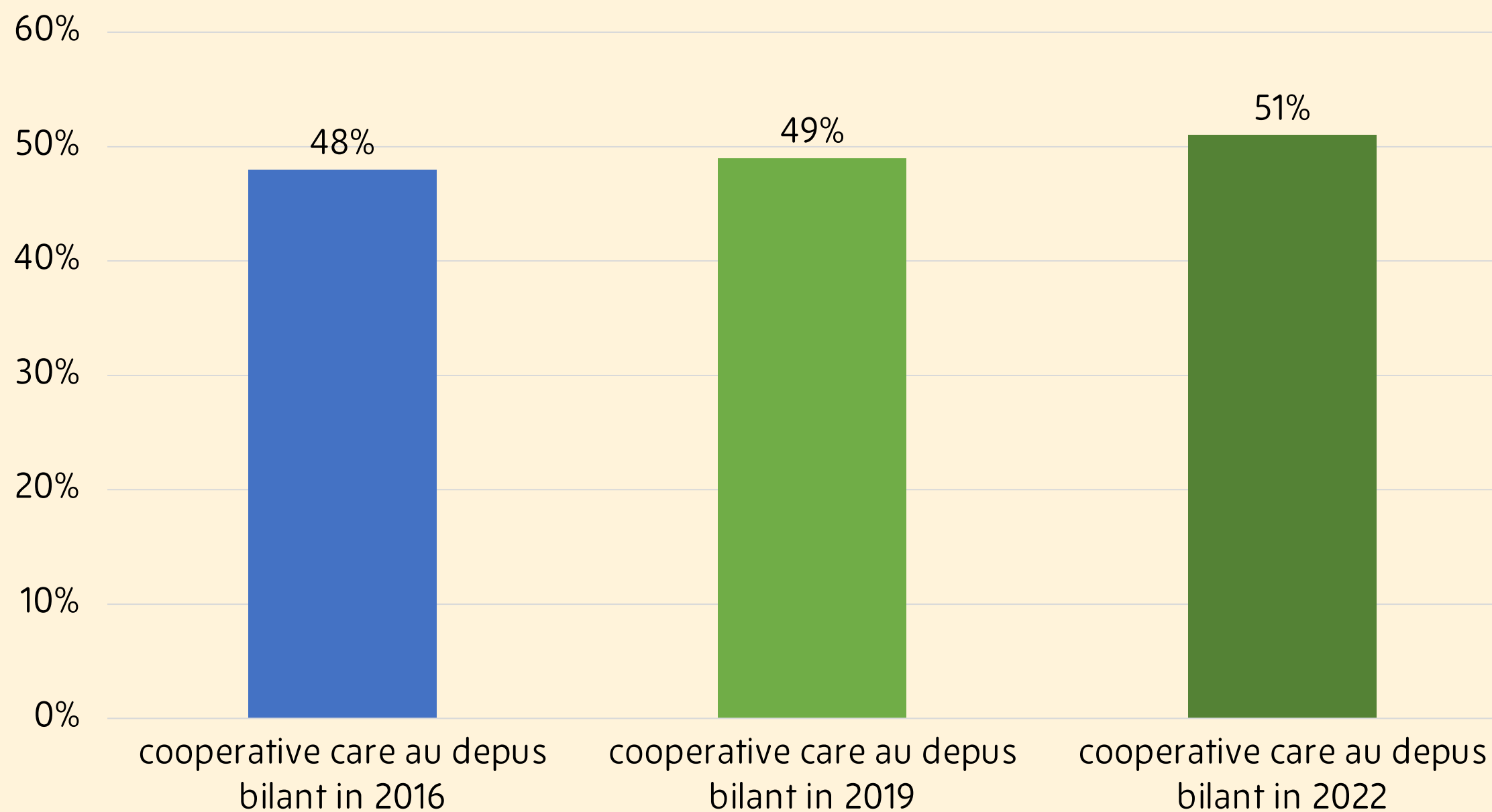
Creștere de 70% în 2023 față de 2020, și de 47% în 2020 față de 2017.

Din 2017 până în 2023, numărul cooperativelor a crescut cu 150%.

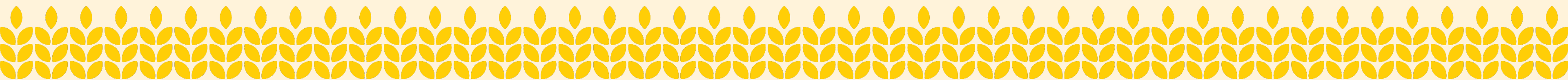

Status bilanț depus pe ani, 2017-2020- 2023, an fiscal anterior

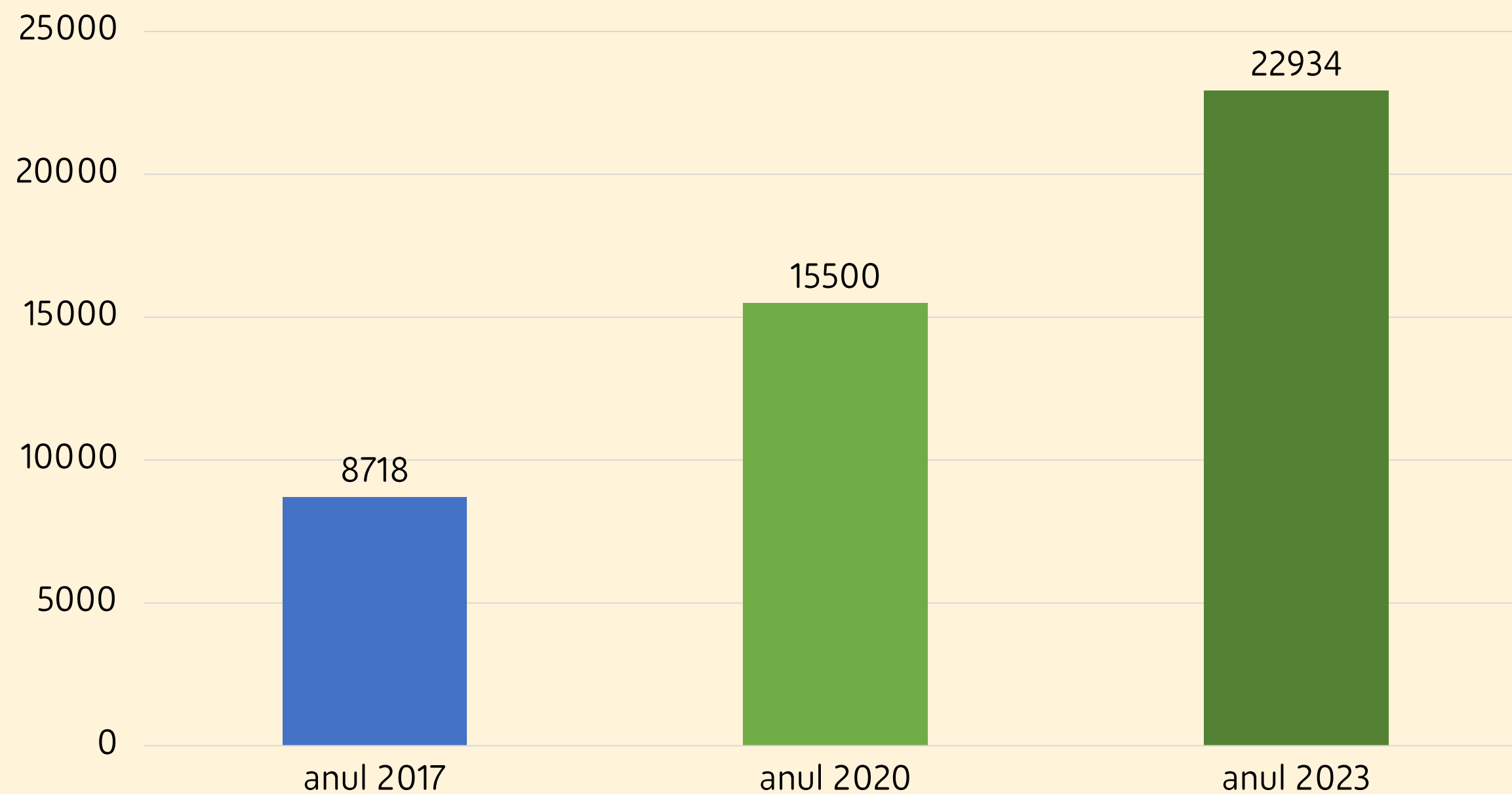

Indiferent de ani,
proporția cooperativelor
care depun bilanț nu se
schimbă foarte mult.

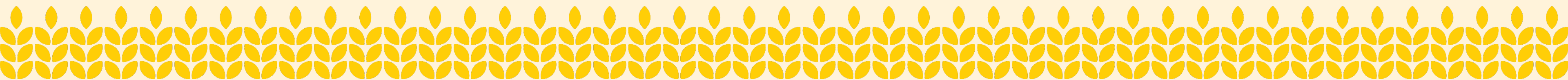

Evoluția numărului de membri pe ani, 2017-2020-2023

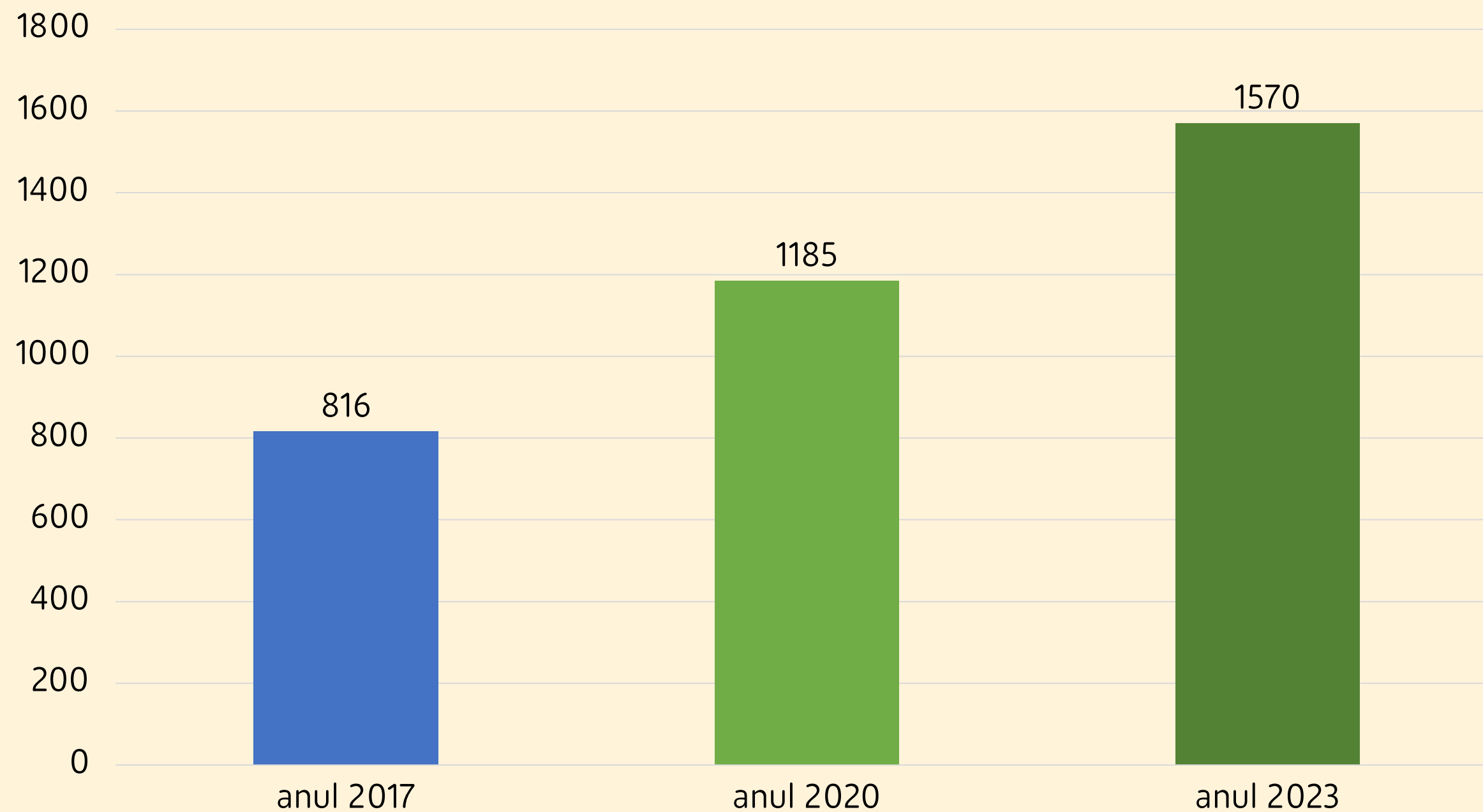
Creștere de 48% în 2023 față de 2020, și de 78% în 2020 față de 2017.

Din 2017 până în 2023, numărul cooperativelor a crescut cu 163%.

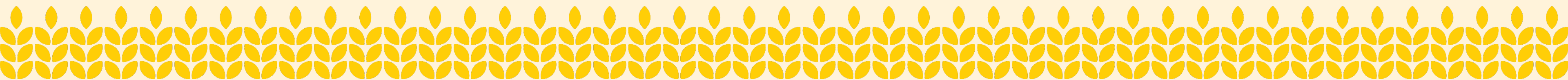

Evoluția numărului de salariați pe ani, 2017-2020-2023

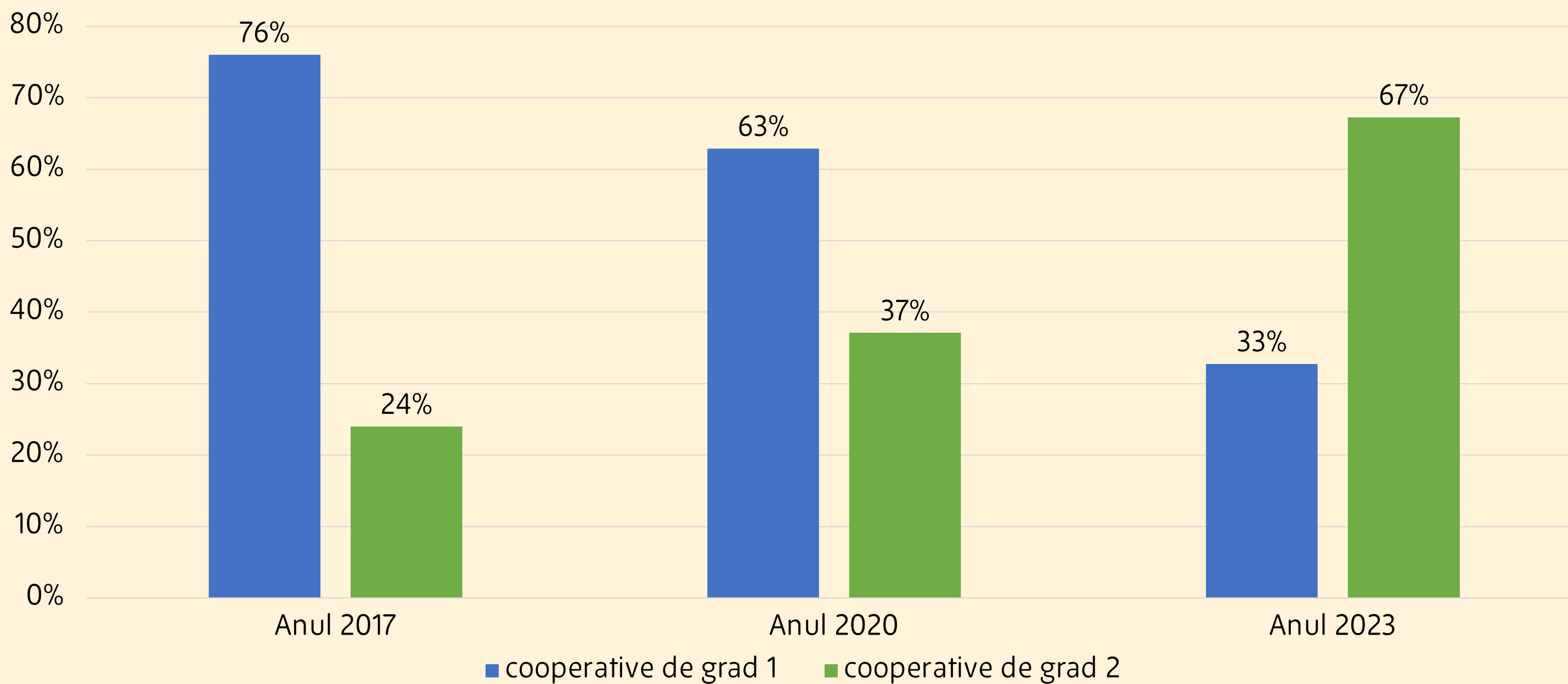
Creștere de 32% în 2023 față de 2020, și de 42% în 2020 față de 2017.

Din 2017 până în 2023, numărul salariaților s-a dublat.

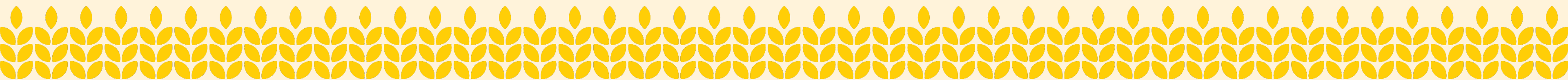

Evoluția proporției cooperativelor de grad 1 vs. cooperativelor de grad 2, pe ani, 2017-2020-2023

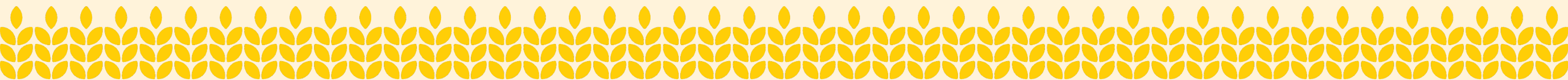

Creștere spectaculoasă a cooperativelor de grad 2 după anul 2020.

Concluzii

- De-a lungul anilor, numărul cooperativelor a crescut constant. Odată cu această extindere, în mod natural, cifrele de afaceri au crescut și ele ca valoare totală pe piață. Dar **cooperativele continuă să rămână fragile din punct de vedere financiar**. Doar o parte din cooperative supraviețuiesc stadiului de start-up, în jur de jumătate dintre ele reușesc să depună bilanț la final de an, indiferent de numărul de cooperative înființate în anul respectiv.
- **Cooperativele reușesc să devină atractive pentru fermierii din România**. Există o creștere a numărului membrilor de 48% în 2023 față de 2020, și de 78% în 2020 față de 2017. Din 2017 până în 2023 numărul membrilor a crescut cu 163%. Totuși, puține cooperative reușesc să atragă mai mult de 10 membri. În ultimii 3 ani, cooperativele au reușit să atragă mai mulți fermieri care sunt persoane juridice decât în alți ani, practic proporția cooperativelor de grad 1 vs. de grad 2 s-a inversat.
- **Numărul salariaților a crescut, dar cele mai multe cooperative continuă să aibă un singur salariat sau niciunul**. Creșterea este de 32% în 2023 față de 2020, și de 42% în 2020 față de 2017. Din 2017 până în 2023, numărul salariaților s-a dublat.
- Cele mai multe cooperative nu au reușit să implementeze investiții în comun, au grad de capitalizare mic (7,9% conform PNS), iar slaba dezvoltare a ecosistemului de suport (instituțional, de know-how, reprezentare) denotă nevoia unui sprijin concertat în aceste privințe.

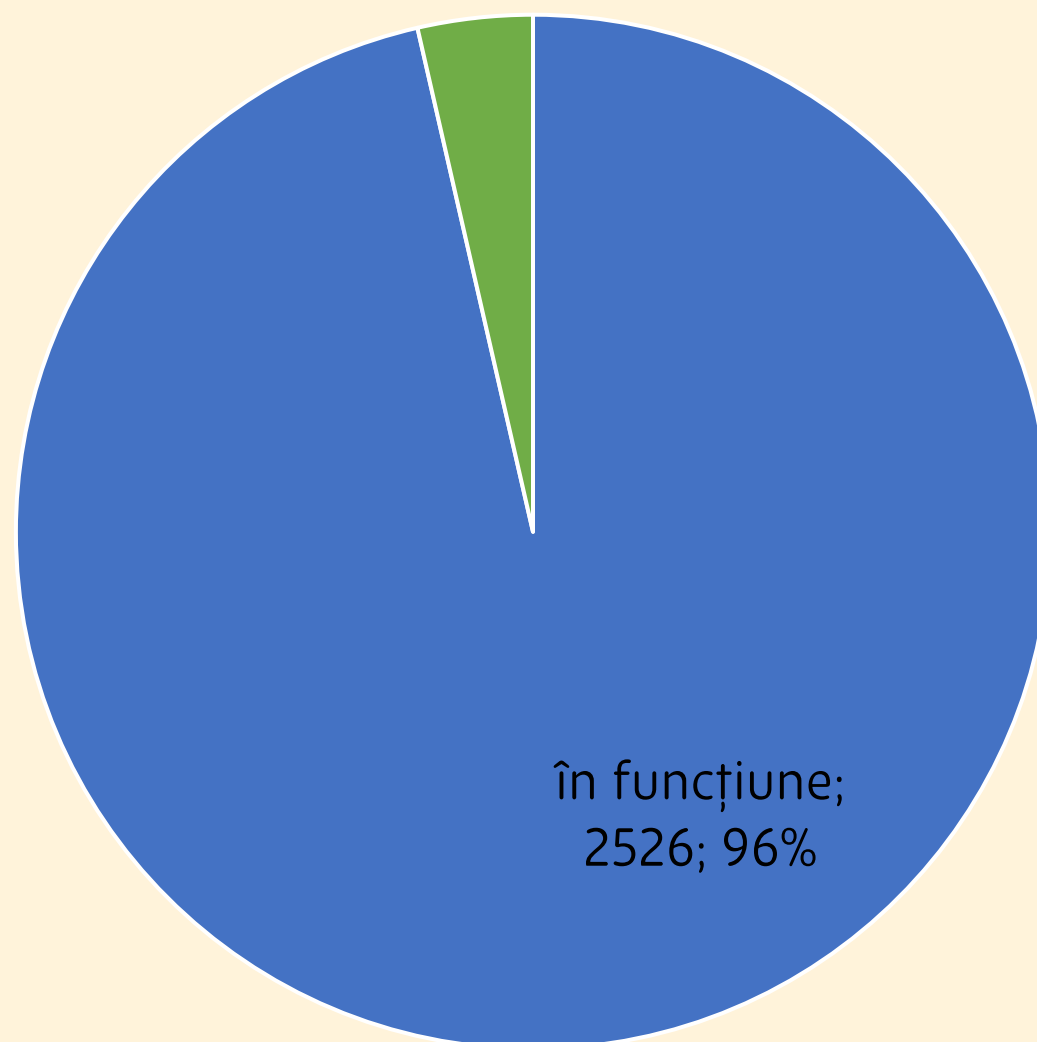

Statusul cooperativelor agricole în 2023

Statusul cooperativelor agricole în anul 2023, N=2620 înființate din 2005

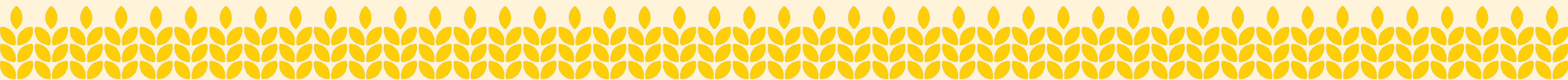
Statusul cooperativelor agricole în 2023

altă stare
(dizolvare,
întrerupere
temporară de
activitate,
faliment etc); 94;
4%

Conform datelor Registrului Comerțului, în primul trimestru din 2023 în România sunt înregistrate 2526 de cooperative agricole funcționale, iar alte 94 se află în dizolvare, lichidare, în insolvență sau au fost radiate.

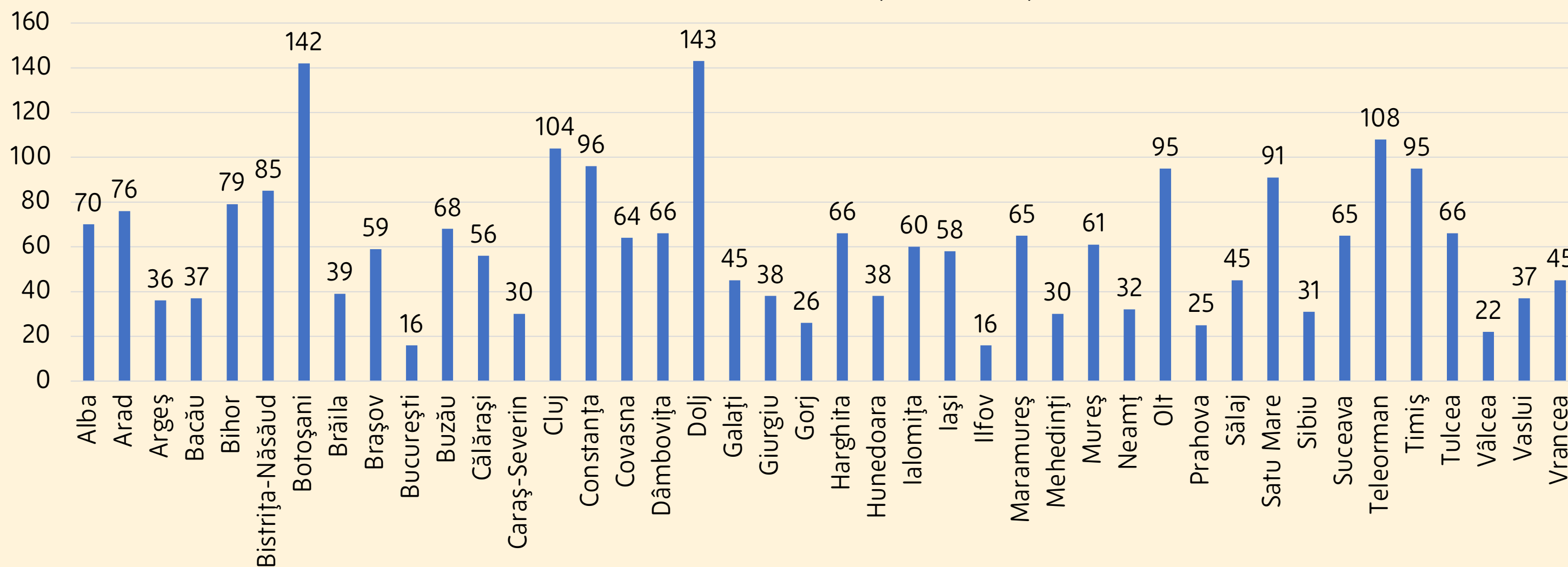
Față de începutul anului 2020 (cercetarea anterioară), sectorul a crescut cu 70%.

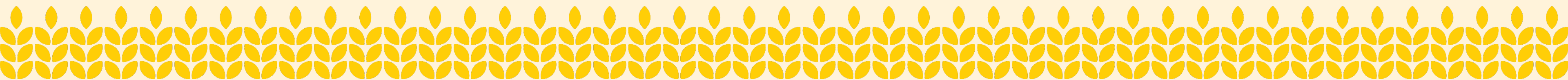

Distribuția cooperativelor pe județe în 2023, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

Număr de cooperative în funcție de județe, 2023

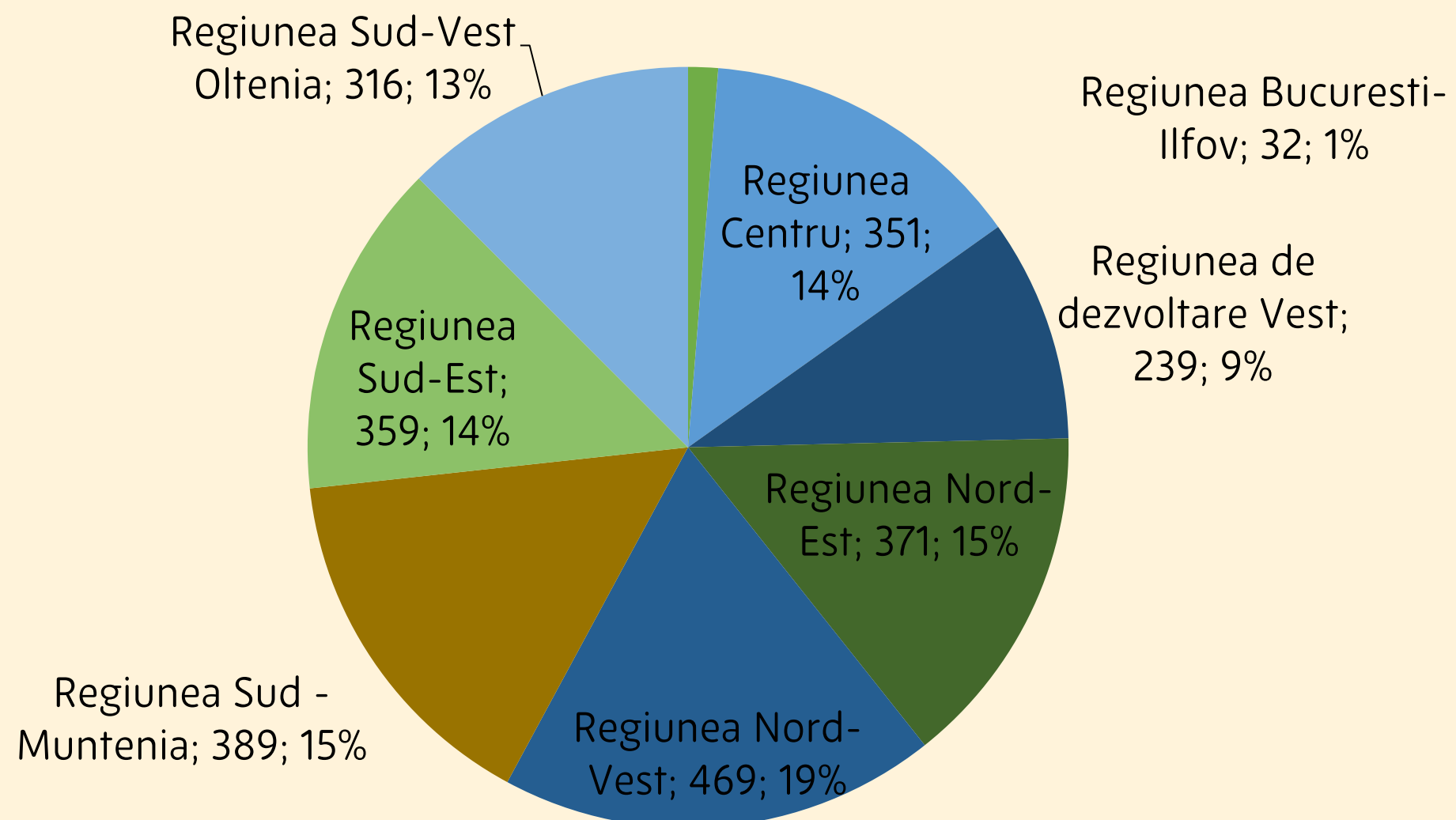

Județele cu cele mai multe CA: Dolj, Botoșani, urmate de Teleorman și Cluj)

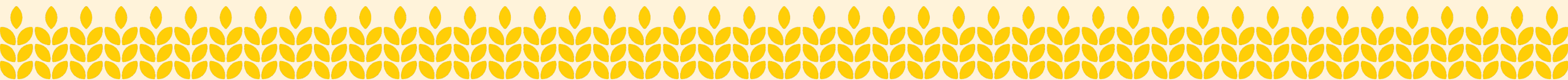

Număr de cooperative agricole în funcție de regiunea de dezvoltare, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

Distribuția cooperativelor agricole pe regiuni

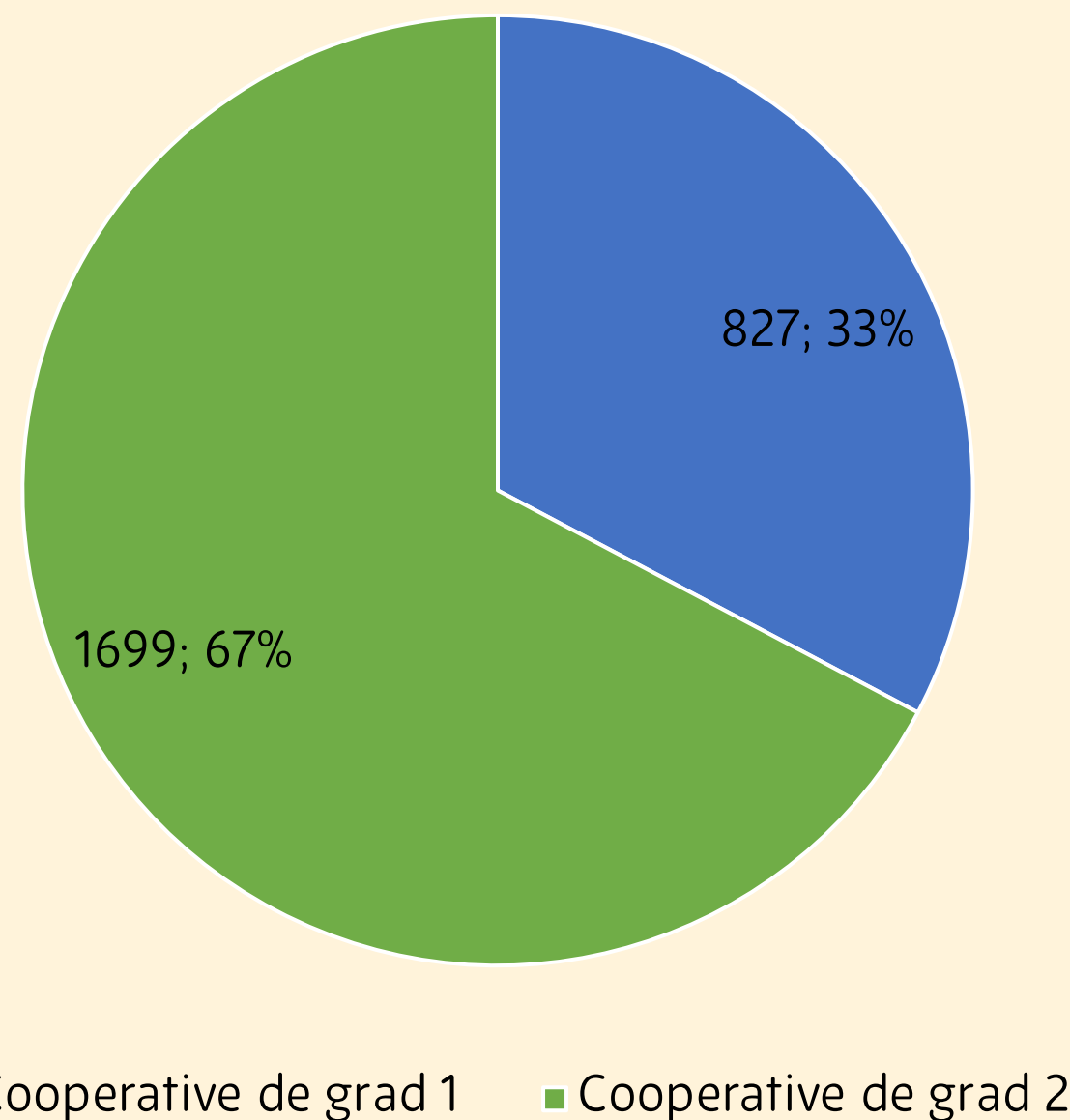
Regiunile cu cele mai multe CA:
Regiunea Nord-Vest cu 469 de
cooperative aflate în funcțiune
și Regiunea Sud-Muntenia cu
389.

Tipul de cooperative, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

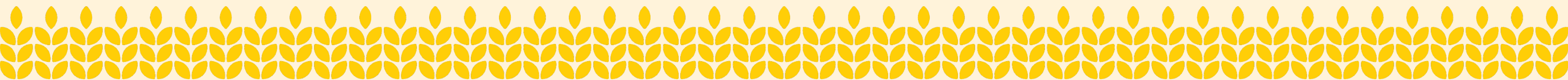
Distribuția cooperativelor agricole în funcție de tip

Situația în 2023:

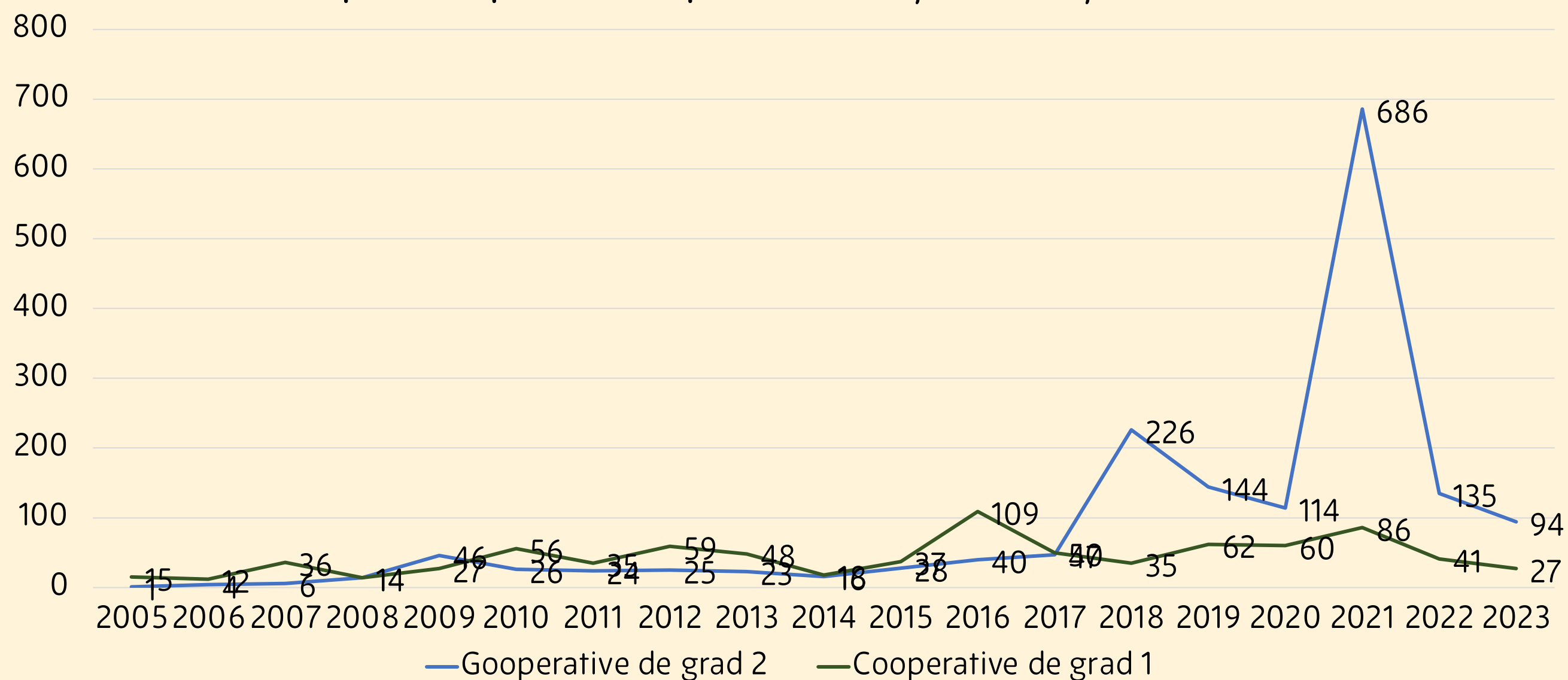
Cele mai multe cooperative agricole sunt de gradul 2 – 1699, mixte (care au în componență și persoane juridice sau numai persoane juridice).

Cooperative de gradul 1, sunt 827, cooperative care au în componență numai persoane fizice.

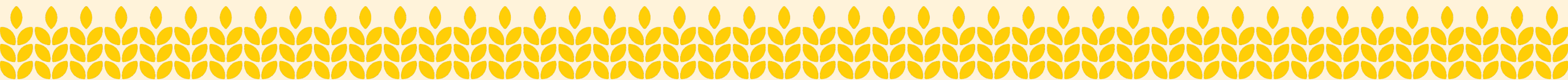
Situația în 2023 a cooperativelor în funcție de tipul de cooperativă, după anul înființării, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

Tip de cooperative după anul înființării, situația în 2023

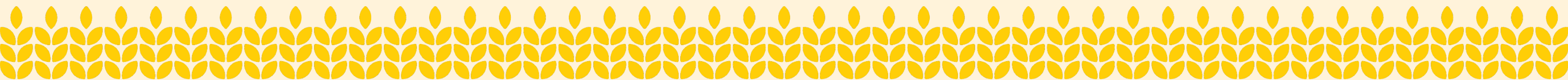
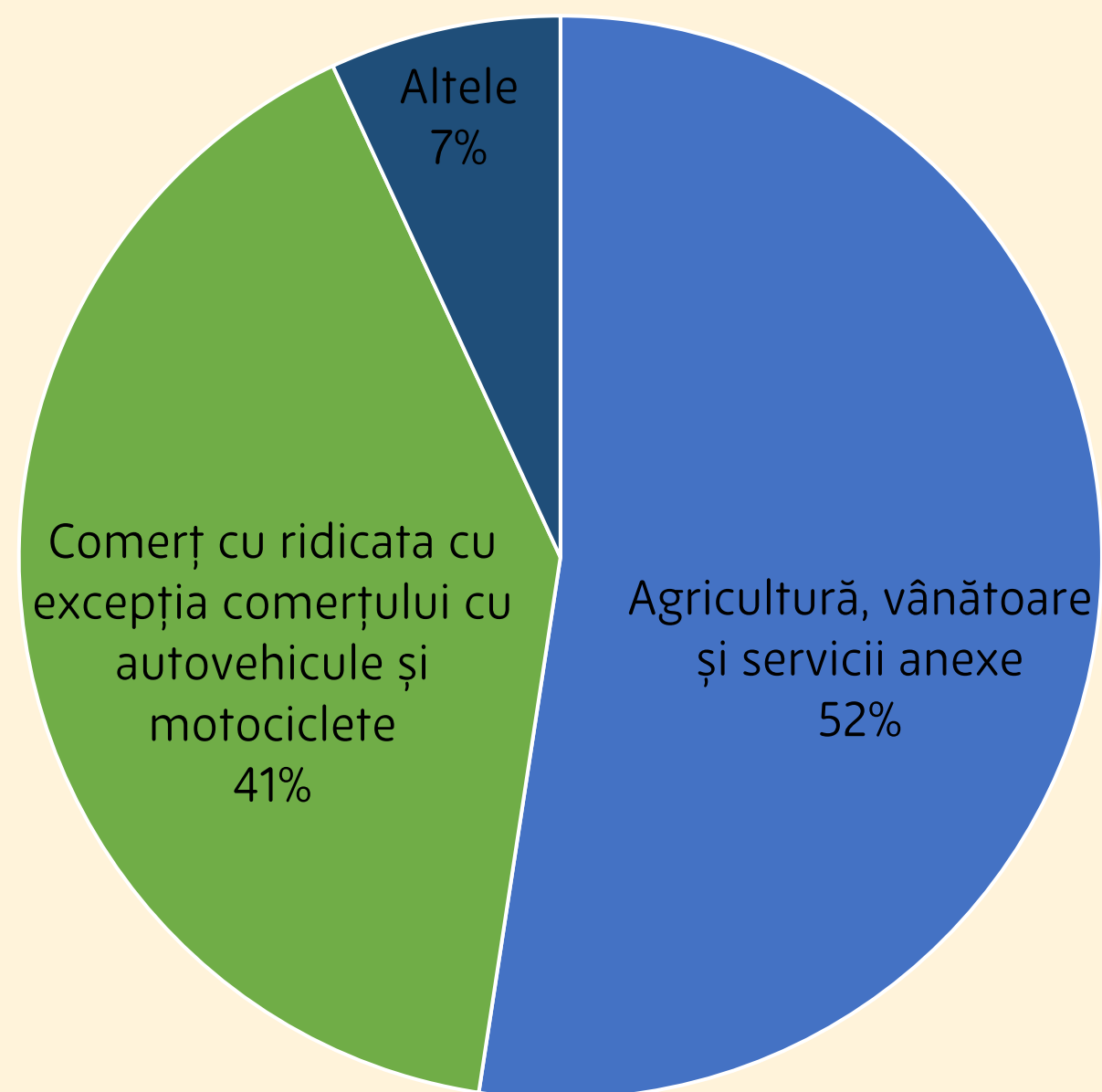
Acest salt de creștere al numărului de cooperative agricole de grad 2 indică o aderență mai mare a celor care fac agricultură pentru piață (în mare parte organizați în entități cu personalitate juridică) la forma de organizare cooperatistă.

Din cele 778 de cooperative înființate în 2021 (772 încă funcționale), 686 sunt de grad 2.

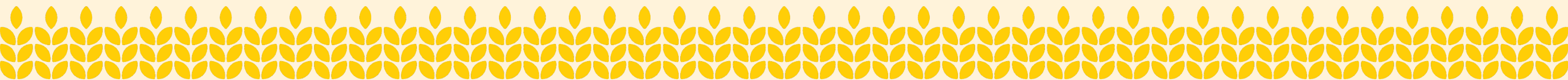
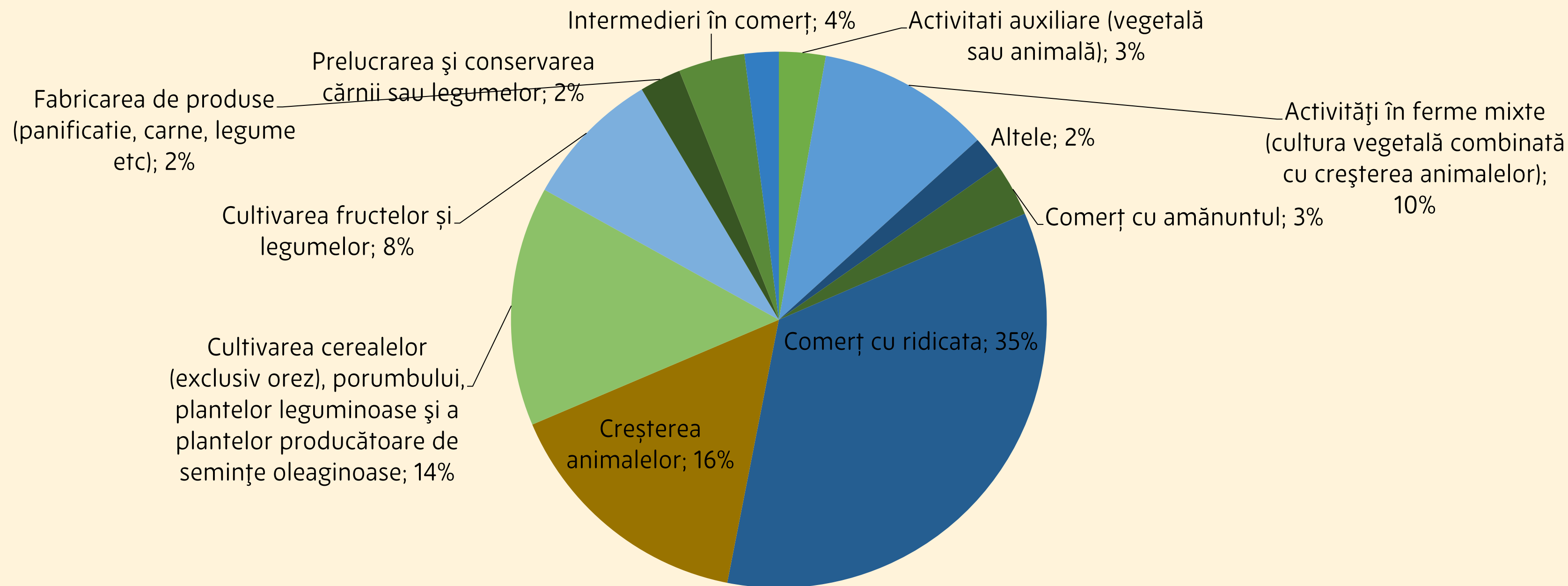

Distribuția cooperativelor în funcție de obiectul principal de activitate, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

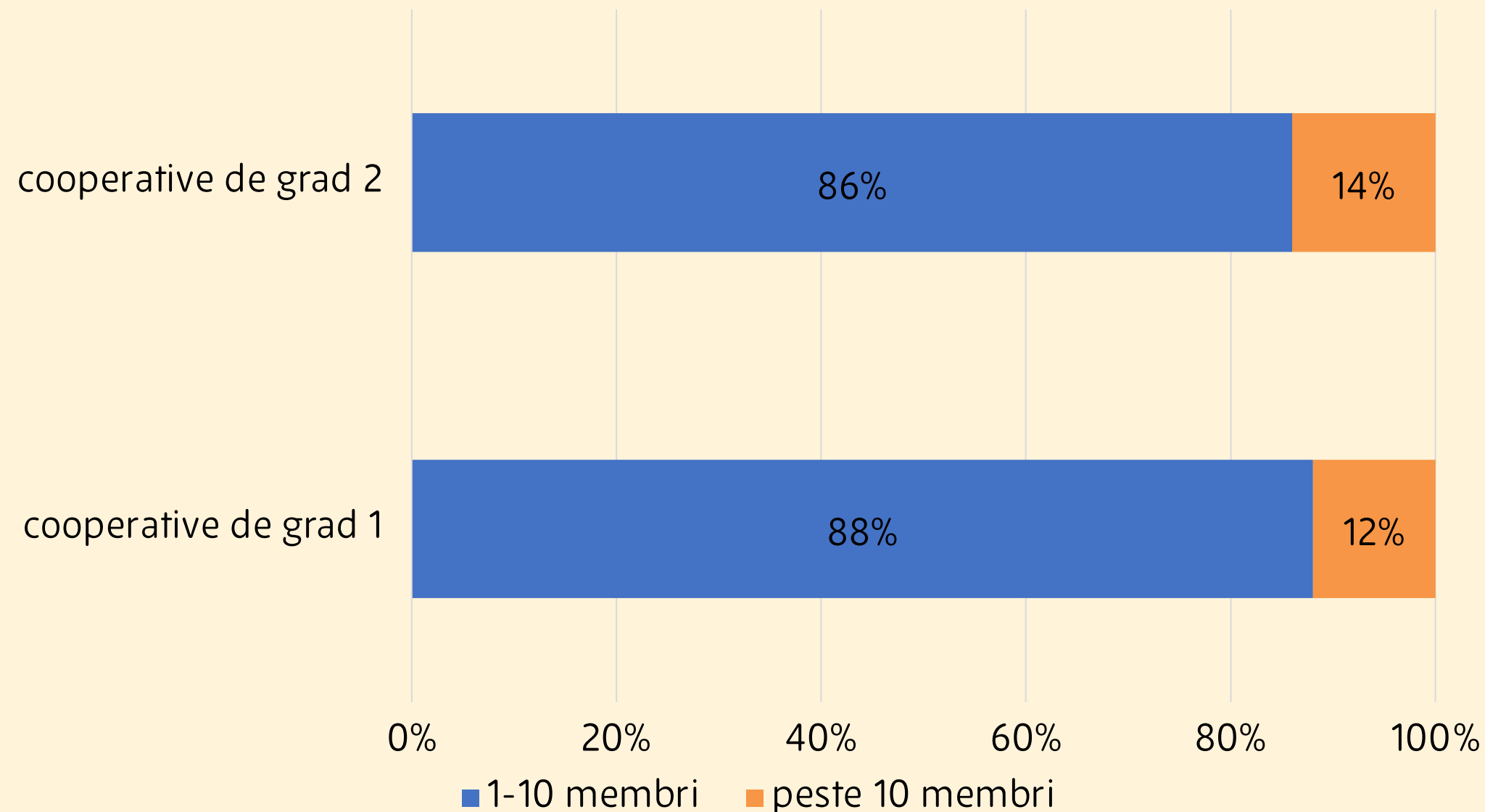
Distribuția cooperativelor în funcție de obiectul principal de activitate, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

Distribuția în funcție de numărul de membri, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

Distribuția cooperativelor în funcție de numărul de membri

Situația în 2023:

Numărul mediu de membri pe cooperativă: 9 membri

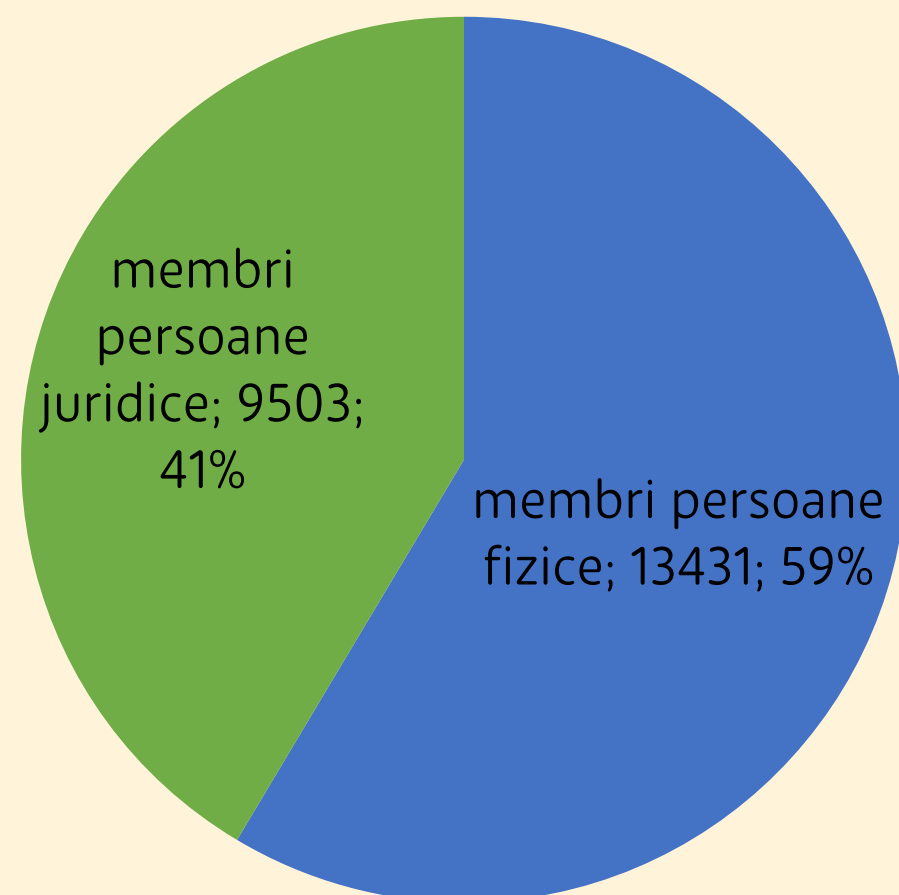
N=827 cooperative de grad 1

N=1699 cooperative de grad 2

Cooperativele continuă să aibă un număr redus de membri, indiferent de tipul cooperativei.

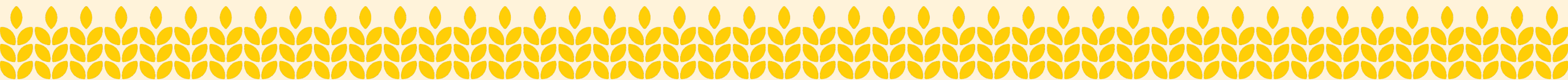
Numărul total de membri în cooperative agricole în anul 2023, N=2526 cooperative aflate în funcțiune

Distribuția cooperativelor în funcție de numărul de membri

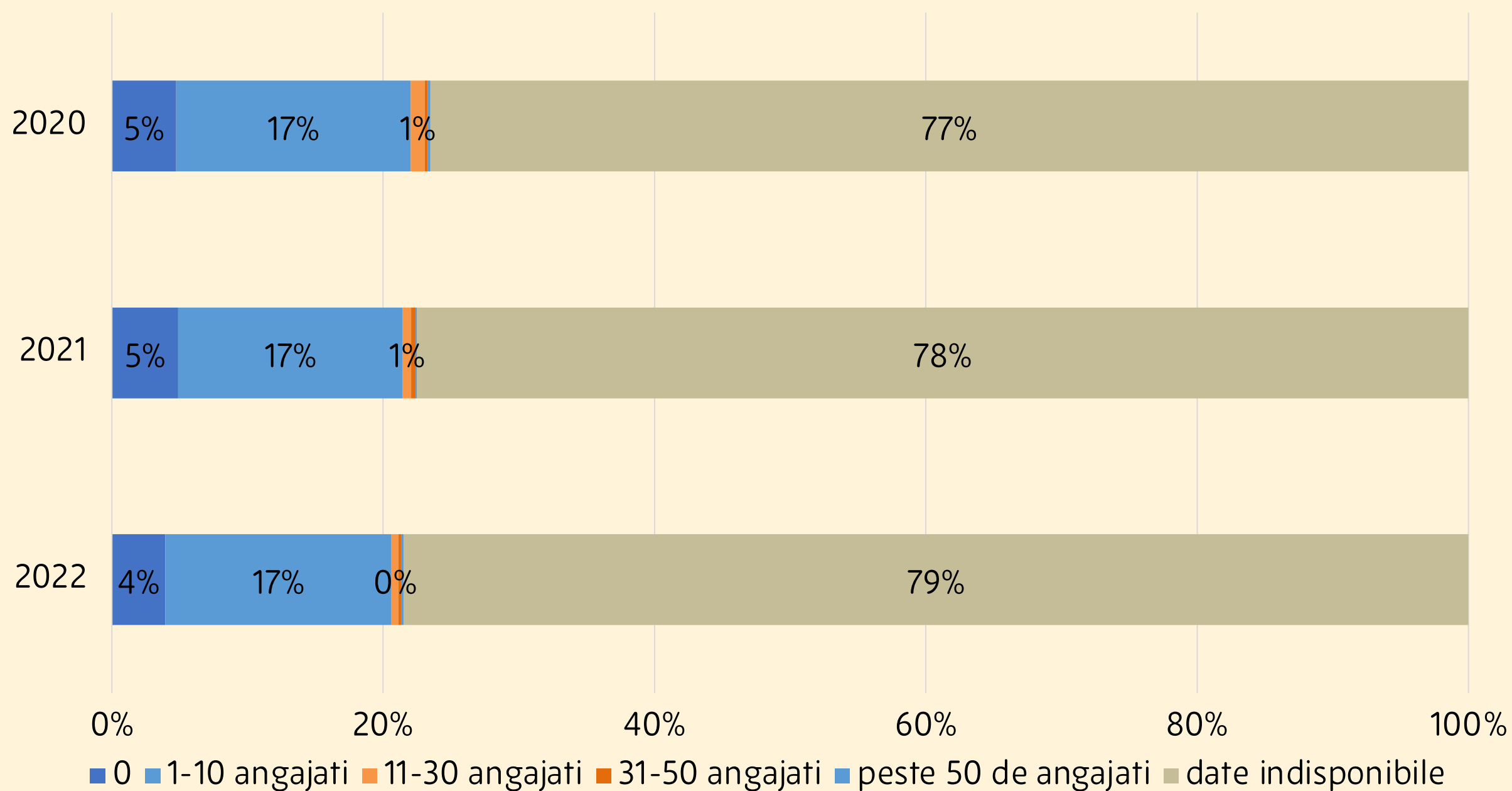
■ membri persoane fizice ■ membri persoane juridice

Număr total de membri în
cooperative agricole în
anul 2023: 22.934

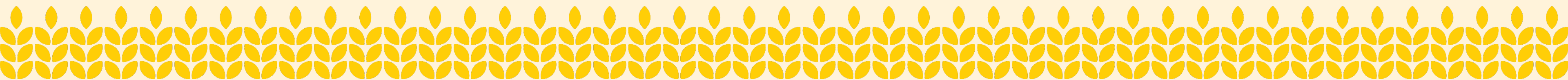

Evoluția numărului de salariați pe ani, cooperative aflate în funcțiune în 2020, 2021, 2022

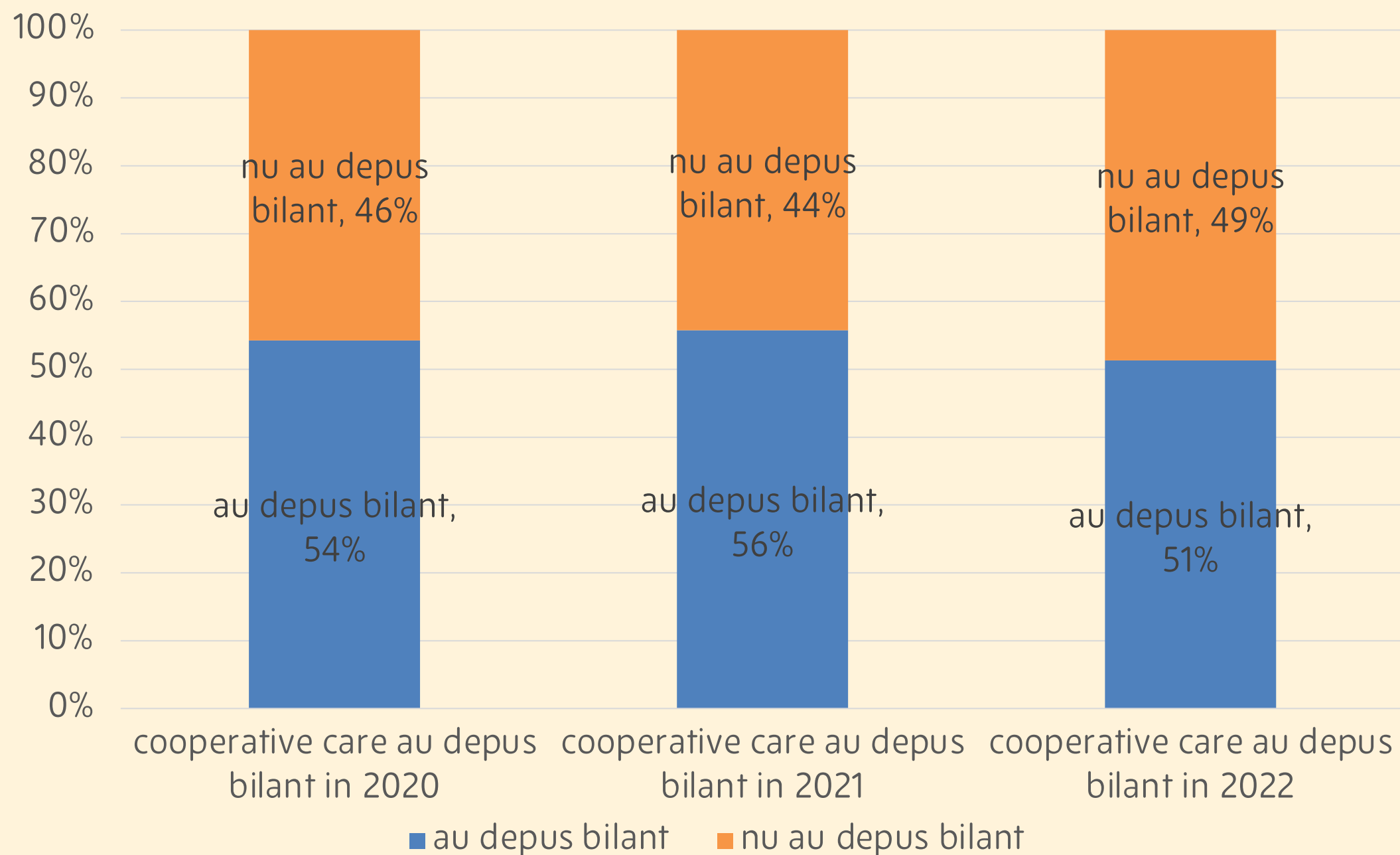

Media – 3 salariați

Din datele disponibile, în general, fluctuațiile de personal sunt mici în cooperative, cele mai multe dintre ele menținând un număr de angajați constant. Puține dintre ele sunt pe un trend negativ, de a renunța la o parte din angajați.

Statusul cooperativelor în funcție de bilanț, pe ani, total cooperative în funcțiune (în anii respectivi)

În 2021 au fost înființate un număr record de cooperative – 778, dar multe dintre ele (294) dintre ele nu au depus bilanț în anul 2022, iar 6 dintre ele sunt descrise ca fiind în dizolvare.

Analiza ne arată că, indiferent care este numărul CA înființate, doar puțin peste jumătate depun bilanț anual.

Situația financiară a cooperativelor, cifre totale

Cifra totală de afaceri 2022: 4.261.456.540 RON (pentru 317 de cooperative – 26% - care au depus bilanț, datele privind cifra de afaceri nu sunt disponibile, iar 54 dintre ele au cifra de afaceri 0 sau foarte apropiată de 0);

Pierderi totale 2022: 16.835.740 RON

Profit total 2022: 128.001.721 RON

Cifra totală de afaceri 2021: 2.942.540.215 RON (pentru 471 de cooperative – 38% - care au depus bilanț, datele privind cifra de afaceri nu sunt disponibile, iar 87 dintre ele au cifra de afaceri 0);

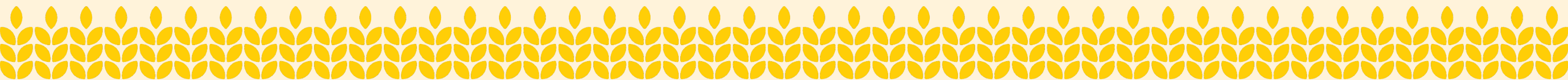
Pierderi totale 2021: 12.585.721 RON

Profit total 2021: 68.607.431 RON

Cifra totală de afaceri 2020: 1.604.714.776 RON (pentru 294 de cooperative – 31% - care au depus bilanț, datele privind cifra de afaceri nu sunt disponibile, iar 53 dintre ele au cifra de afaceri 0 sau foarte apropiată de 0);

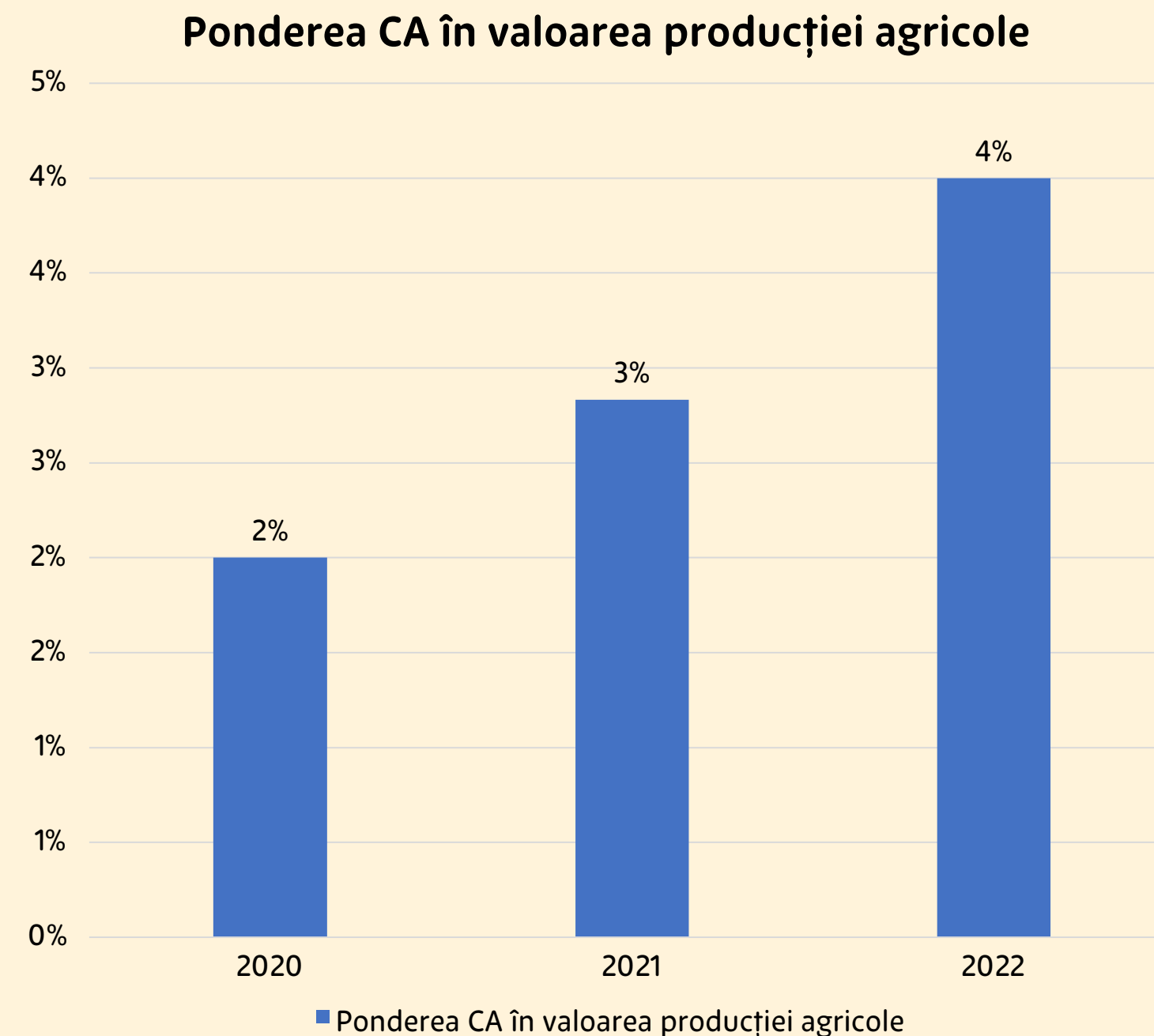
Pierderi totale 2020: 189.021.784 RON (o cooperativă a raportat pierdere de 175.213.590)

Profit total 2020: 43.910.008 RON

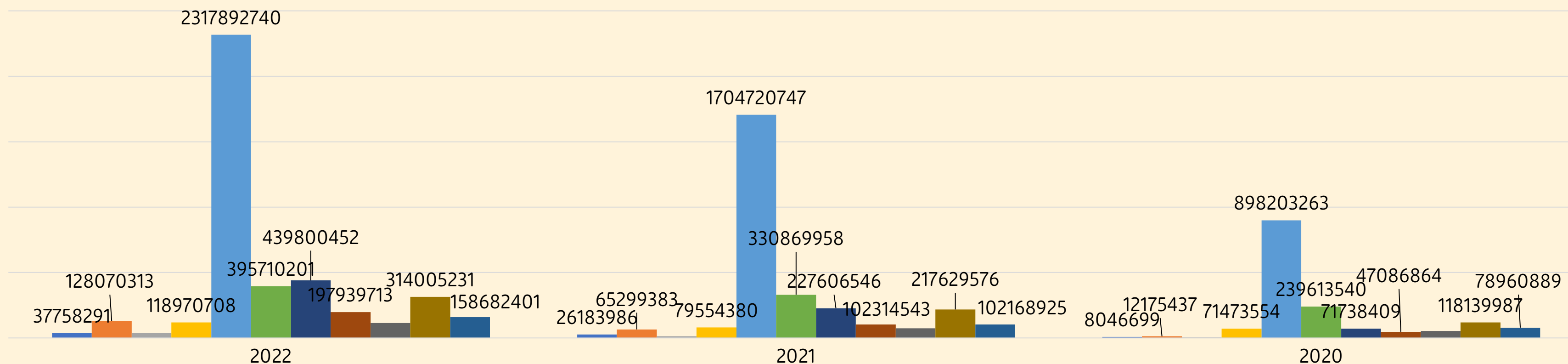
Ponderea veniturilor cooperativelor agricole din valoarea producției ramurii agricole, 2020-2022

Anul financiar	Valoarea ramurii producției agricole (date INS)	Suma cifrelor de afaceri CA (date disponibile ONRC)
Anul 2022	109.567.700.000 RON	4.261.456.540 RON
Anul 2021	103.878.600.000 RON	2.942.540.215 RON
Anul 2020	81.400.400.000 RON	1.604.714.776 RON

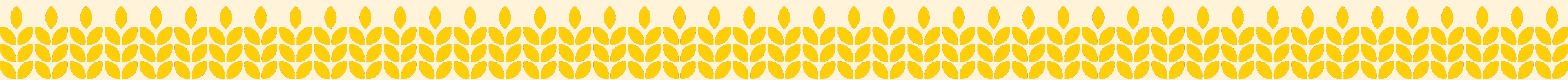

Suma cifrelor de afaceri pe obiectele de activitate ale cooperativelor, 2020-2022

Valoarea fiecărui sector de activitate, RON

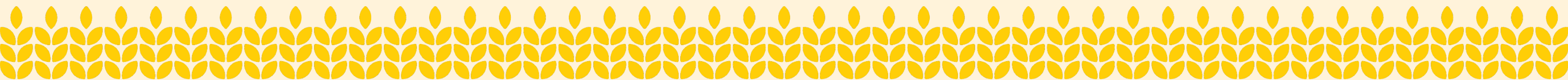
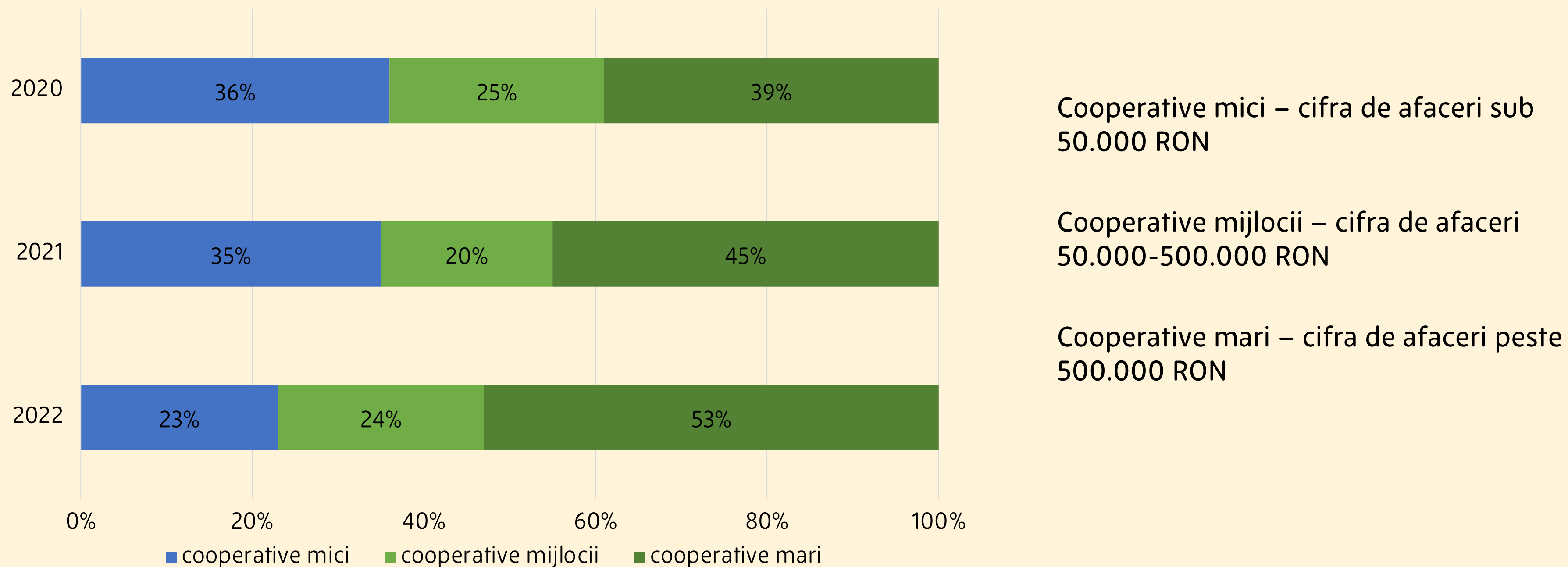

- Activități auxiliare
- Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)
- Altele
- Comerț cu amănuntul
- Comerț cu ridicata
- Creșterea animalelor
- Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), porumbului, plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase
- Cultivarea fructelor și legumelor
- Fabricarea de produse
- Intermedieri
- Prelucrarea și conservarea cărnii sau legumelor

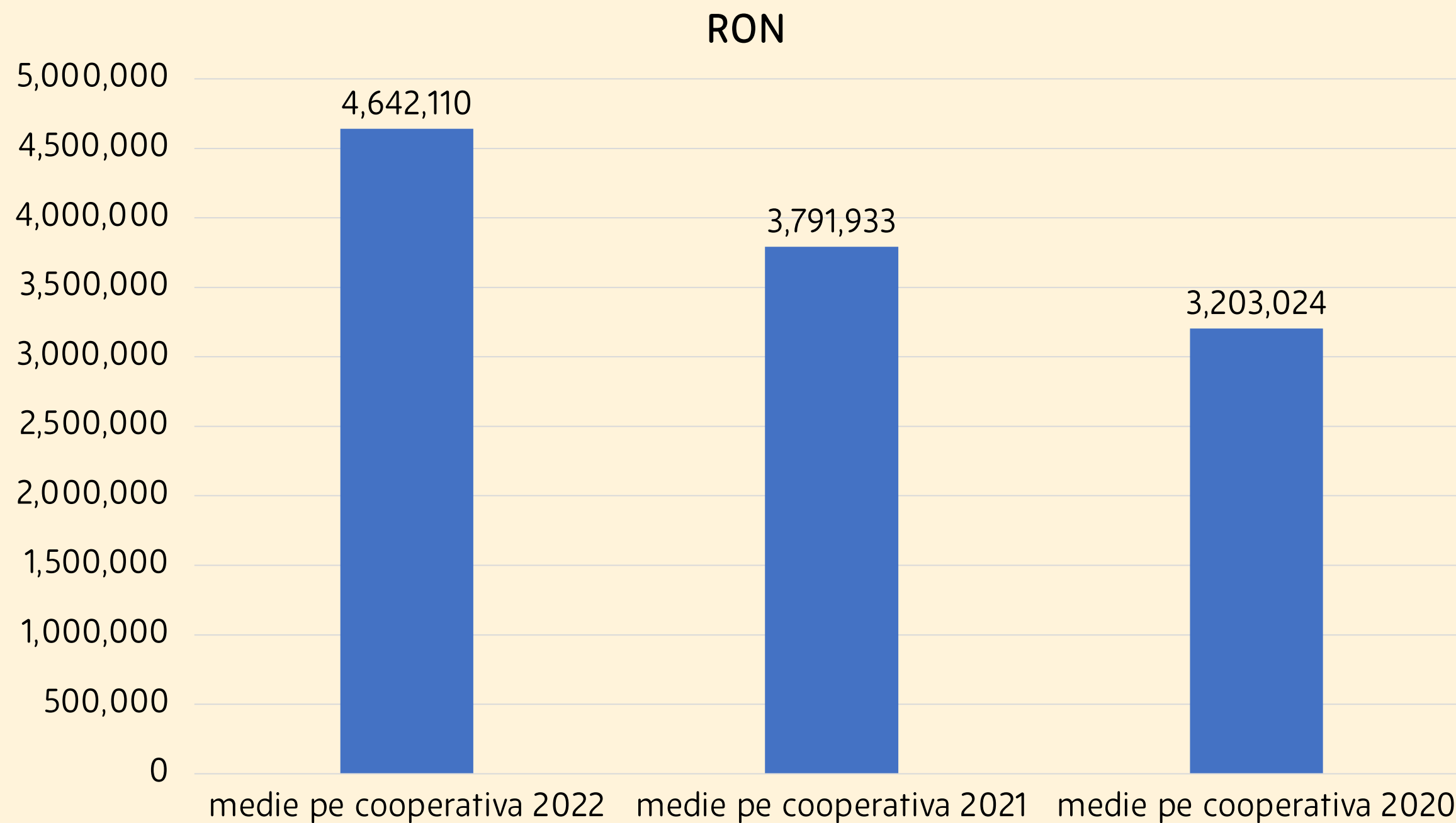

Distribuția cooperativelor în funcție de cifra de afaceri. Cooperative care au raportat cifra de afaceri

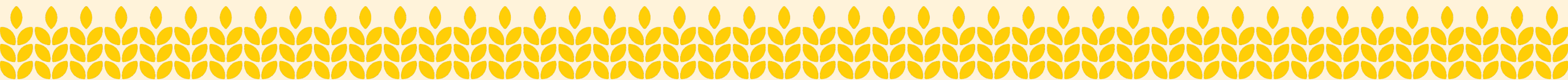
Situația financiară a cooperativelor, mediile cifrelor de afaceri, RON

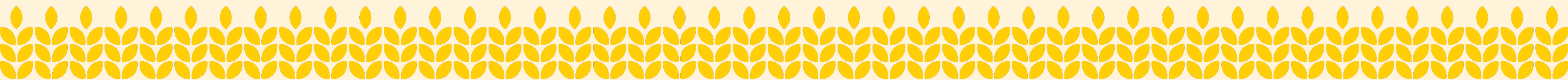
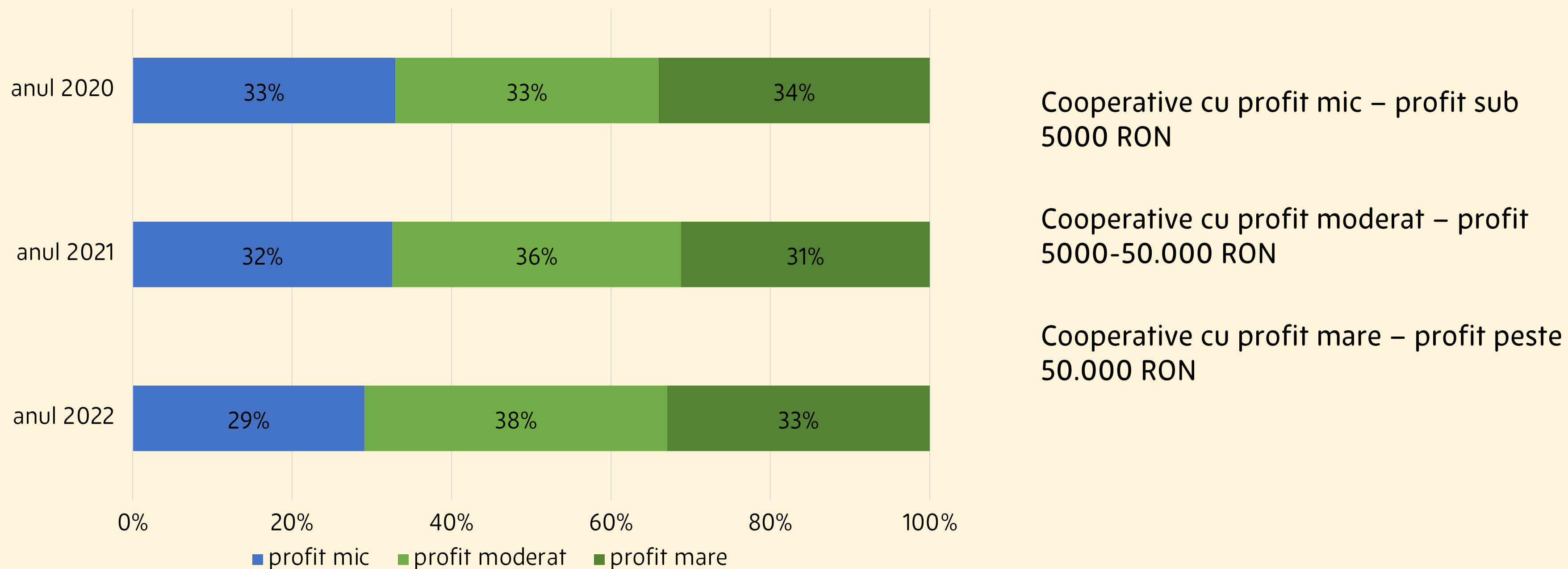
În 2022: media crește cu 22% față de anul precedent

În 2021: media crește cu 18% față de anul precedent

În 2020: se înregistrează o scădere de 30% a mediei față de anul precedent

Distribuția cooperativelor în funcție de profit. Cooperative care au raportat profit

Centrul Român de Politici Europene (CRPE) este unul dintre principalele think-tank-uri românești specializate în afaceri europene. Din 2009 realizăm cercetări în domeniul politicilor publice europene și naționale, implementăm campanii de advocacy, organizăm dezbateri publice, programe de formare și campanii de implicare civică a cetățenilor. Principalele noastre domenii de expertiză sunt democrația și buna guvernare, relațiile externe – în special Republica Moldova și Parteneriatul Estic, agricultură și dezvoltare rurală, educație, implicarea tinerilor și cetățenia activă. CRPE a fost primul think-tank românesc care a deschis în 2012 sucursală în Republica Moldova.

Centrul Român de Politici Europene

Strada Știrbei Vodă Nr. 29, București

office@crpe.ro

+4 0371 083 577

Acest material a fost dezvoltat în cadrul proiectului [„CoopNet 3.0 – Creștem capacitatea cooperativelor micilor fermieri”](#), un proiect implementat în perioada mai 2023 – decembrie 2025 de către Fundația Civitas pentru Societatea Civilă Cluj, în colaborare cu partenerii ei, Fundația Centrul de Mediere și Securitate Comunitară (CMSC) și Asociația Centrul Român de Politici Europene (CRPE), finanțat de către Romanian-American Foundation (RAF).

Aceștia au inițiat în 2017 și susțin până în prezent rețeaua CoopNet, un grup informal al cooperativelor agricole de dimensiuni mici și mijlocii din România, active economic și disponibile să se implice în activități de învățare.